

VIII. BIJDRAGE VAN AD DE LA MAR

1. Dieren - Oude Algemene Begraafplaats : Anna Cornelia (Anna) van Gogh

(Zundert, 17 februari 1855 - Dieren, 20 september 1930)

Van de kinderen in het gezin Van Gogh, is Anna de enige die geen eigen bladzijde op Wikipedia heeft gekregen. Zou er over de oudste zus van Vincent dan zó weinig te vertellen zijn?

In Zundert zit Anna eerst op de Openbare School, maar al in het najaar van 1861 wordt een begin gemaakt met huisonderwijs door een gouvernante. De gouvernantes zijn steeds wisselende jonge meisjes. In 1871 verhuist het gezin naar Helvoirt, maar Anna gaat al snel naar Leeuwarden als leerling op de Franse kostschool voor meisjes. Zij blijft daar tot april 1874. De administratie van de school vermeldt dat Anna eerder 'privaatonderwijs' heeft genoten en noteert de opmerking: 'Dr. Landsman uit Helvoirt verklaart dat mej. A. v. Gogh in febr. 1871 is gerevacineerd'.

Samen met Vincent reist Anna naar Engeland om in Welwyn als gouvernante te gaan werken. In Engeland heeft ze het goed naar haar zin en pas in 1877 komt ze terug naar Nederland omdat ze in Hengelo (Gld) een baan heeft gevonden. Ze gaat werken bij het echtpaar Van Houten en hun negen kinderen. Anna ontmoet in Hengelo Joan van Houten, die directeur is van een kalkbranderij in Leiderdorp. Op 22 augustus 1878 trouwen Anna en Joan met elkaar. Het echtpaar gaat in Leiderdorp wonen en krijgt twee kinderen: Sara Maria (Saar) van Houten (1880-1977) en Anna Theodora (Annie) van Houten (1883-1969). Saar zal later in het huwelijk treden met ds. Broer de Jong, Annie met ds. Johan Paul Scholte.

In 1885 overlijdt vader Theodorus van Gogh in Nuenen. Na de begrafenis krijgt Anna ruzie met Vincent. Anna: "Het is beter voor moeder als jij vertrekt". Nog datzelfde jaar vertrekt Vincent, om nooit meer in Brabant terug te keren. Het zal nooit meer goed komen tussen die twee.

Aan het einde van de negentiende eeuw verhuist het gezin enkele malen binnen Leiden om tenslotte op 26 maart 1909 neer te strijken in het Gelderse Dieren. Ze wonen eerst in villa Rustoord, daarna in Villa Oldegaarde aan de Tramstraat 36, de huidige Hoflaan.

Tramstraat 36 Dieren

Hoflaan 36 Dieren

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze lieve Vrouw, Moeder, Behuwd en Grootmoeder

**ANNA CORNELIA
VAN HOUTEN—**

VAN GOGH,

in den ouderdom van
ruim 75 jaar.

J. M. VAN HOUTEN

Ellecom:

S. M. DE JONG—

VAN HOUTEN

Ds. B. DE JONG

Wehe (Gr.):

A. Th. SCHOLTE—

VAN HOUTEN

Ds. J. P. SCHOLTE

en Kleinkinderen.

Dieren, 20 Sept. 1930

Geen bezoek, geen Bloemen

De begrafenis zal plaats
hebben op a.s. Woensdag te
11.30 uur op het Kerkhof
te Dieren. 9254

Anna overlijdt er op 20 september 1930 op 75-jarige leeftijd. Zij wordt begraven op de Oude Algemene Begraafplaats aan de Harderwijkerweg 3 te Dieren (grafnummer: OG-1-0090). Op dezelfde begraafplaats ligt de bekende pedagoog en schrijver Jan Ligthart (1859-1916), onder meer auteur van *Ot en Sien* (grafnummer OD-NG-1120).

2. Zuid-Afrika : Cornelis Vincent (Cor) van Gogh

(Zundert, 17 mei 1867 - Brandfort (Oranje Vrijstaat), 12/14 april 1900)

Als Cor, de jongste broer van Vincent, 8 jaar is, verhuist hij met zijn ouders van Zundert naar Etten. Hij gaat naar de dorpschool, maar gaat na een jaar lessen volgen bij een gouverneur in Leur. In 1882 verhuist de familie weer, nu naar Nuenen. Cor gaat naar de HBS in Helmond en haalt na 3 jaar zijn diploma. Vervolgens wordt hij ingeschreven als leerling bij een machinefabriek in Helmond en krijgt daar een technische opleiding. Na een jaar gaat hij als volontair aan de slag bij een machinefabriek in Breda. In 1887 verhuist hij naar de Britse industriestad Lincoln, om als metaalbewerker aan de slag te gaan. Al snel klaagt hij in een van zijn spaarzame brieven aan Theo ('*je bent echt mijn enige broer*') dat het werk en Lincoln hem vervelen. Twee jaar later emigreert hij naar Johannesburg, als onderdeel van een kleine emigratiegolf van Nederlanders op zoek naar een betere toekomst door de mogelijkheid om goud te winnen of in het leger te gaan dienen. Hij gaat er werken als reparateur van machines in goudmijnen, en later als technisch tekenaar voor de *Nederlandsch-Zuid-Afrikaansche Spoorwegmaatschappij*. Voor deze maatschappij tekent hij stations en treinemplacementen.

Op 16 februari 1898 treedt Cor in het huwelijk met Anna Fuchs, dochter van een Duitse immigrant. De Zuid-Afrikaan Chris Schoeman schrijft in zijn boek '*Die onbekende Van Gogh*' (2015): *Hoewel Anna blykbaar baie mooi was en vlot Nederlands kon praat, was sy 'n streng praktiserende Katolie, opvlieënd en veel later 'n geheime aanhanger van Adolf Hitler. Die redes waarom die paartjie na net agt maande uitmekaar is, sal ons nooit weet nie.*

Na het mislukte huwelijk sluit de Nederlandse technicus zich aan bij het Boerencommando dat tegen de Britten vecht. In maart 1900 wordt hij krijgsgevangen gemaakt. Met hevige koorts wordt hij opgenomen in het Rode Kruis-ziekenhuis, een voormalige school met te weinig personeel en medicatie.

In april 1900, pas 32 jaar oud, schiet hij zich dood, vermoedelijk met zijn eigen Mauser. Als sterfdatum vond ik zowel 12 als 14 april. In zijn huis hingen verscheidene schilderijen van zijn broer Vincent. Niemand weet waar die zijn gebleven.

De begraafplek van Cor is onbekend. Wel is er een gedenkbord in Pretoria waarop Cor, met 78 andere Nederlanders, wordt genoemd.

Ter Herinnering aan de Nederlanders en Oud Nederlanders gevallen voor de Republieken in den Oorlog 1899-1902'. Het hangt tegen de gevel van de Nederduitsch Hervormde kerk. Bovendien hangt er een duplicaat van het bord in de Tweekoringkerk in Bloemfontein.

